

INSTRUCCIONS D'ÚS

- Per trobar les paraules que busques, cal que tinguis en compte aquests punts:

1

Les entrades apareixen en color vermellós.

2

La forma femenina de les paraules s'indica sempre després de la forma masculina, separada per una coma i un guió: **alemany, -a, compacte, -a, inaudit, -a, servidor, -a**.

Quan hi ha alguna variació ortogràfica entre les dues formes, s'indica ben clarament: **alcoià, -ana; amic, -iga; besavi, -àvia; comte, -essa; deixat, -ada; diaca, diaconessa; exprés, -essa; feréstec, -éstega; rus, russa; serè, -ena**.

3

Les locucions adverbials i les frases fetes s'ordenen per la primera paraula significativa.

Per exemple:

A l'abric – abric

No badar boca – boca

En línia – línia

Treure les castanyes del foc – castanyes

- Per entendre correctament la informació que et dona el diccionari, has de tenir present aquests punts:

1

La categoria gramatical de cada paraula (és a dir, si és nom, adjectiu, verb, masculí, femení, locució adverbial, etc.) s'indica sempre davant de cada paraula, en cursiva i utilitzant abreviatures.

Per exemple:

enciam *m* – nom masculí

llaurar *v. tr.* – verb transitiu

partícula *f* – nom femení

sofert, -a *adj.* – adjectiu

de viva veu *loc. adv.* – locució adverbial

La llista d'abreviatures que s'han fet servir s'indica a la pàgina 7 d'aquesta introducció.

2

Quan una paraula té més d'un significat o accepció, s'indiquen a la mateixa entrada, separats per un número.

Per exemple:

afinar **1.** *v. tr.* Fer més fi, més delicat. **2.** *v. tr.* Arribar a veure, a distingir. **3.** *v. tr.* Posar a to un instrument musical.

3

De vegades, per ajudar a comprendre el significat d'una paraula, se'n donen exemples d'ús. Per facilitar-ne la identificació, els exemples apareixen en lletra cursiva.

Per exemple:

hospitalitat *f* Generositat en acollir algú a casa, en rebre una persona estrangera en el propi país. *Cal tenir hospitalitat amb gent d'altres països.*

nogensmenys *adv.* Sense que sigui obstacle allò que s'acaba de dir, no obstant. *No volíem triar; no gensmenys vam haver de fer-ho.*

4

Dins d'una entrada, la paraula principal d'una locució o d'una frase feta s'indica amb la seva inicial.

Per exemple:

Dins de l'entrada **abric** – **a l'a.** que vol dir: “a cobert”.

Dins de l'entrada **natural** – **al n.** que vol dir: “sense artifici”.

Dins de l'entrada **camp** – **c. de concentració** que vol dir: “centre d'internament com a forma de càstig o explotació”.

Dins de l'entrada **línia** – **en l.** que vol dir: “dit del recurs que es pot consultar o utilitzar a través d'Internet”.

5

Després de les definicions, i dins de la mateixa entrada, sovint apareix l'apartat FAMÍLIA DE PARAULES, que s'indica amb l'abreviatura FAM. Es tracta d'un conjunt de paraules que tenen una mateixa arrel.

Per exemple:

Dins de l'entrada **curiós, -osa**
FAM. Cura, curiositat, encuriosir.

Dins de l'entrada **pare**
FAM. Compare, padrastre, padrí, pairal, patern, -a, patri, -àtria, patriarca, patrimoni, patristic, -a.

6

Després de l'apartat FAMÍLIA DE PARAULES, o després de la definició si no hi ha aquest apartat, apareixen els sinònims, que s'indiquen amb l'abreviatura SIN.

Per exemple:

Dins de l'entrada **aixoplugar**
SIN. Abrigar, arrecerar, soplujar.

7

Si l'entrada té més d'una accepció, els sinònims no sempre ho són de totes les accepcions. En aquests casos, els sinònims van precedits del número corresponent a l'accepció de la qual són sinònims.

Per exemple:

arran **1.** *adv.* Gairebé tocant, fregant. **2.** *adv.* Immediatament després. **3.** *loc. adv.* **a. de.** A conseqüència de.

SIN. 1. A prop, ran.

Això vol dir que a *a prop, ran* no són sinònims de totes les accepcions de la paraula *arran*, sinó només de l'accepció 1.

En aquesta pàgina hem reflectit tots els elements que et poden ajudar a comprendre clarament el funcionament del diccionari.

Lletra del diccionari que estàs consultant

Capçalera de la pàgina esquerra: primera entrada de la pàgina

Definició

Entrada (de color vermellós)

Alfabeta vertical: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z

alena *f* Punxó d'acer.

aleneda *f* Aire que s'escapa dels pulmons en una espiració.
SIN. Alè.

alengar *v. intr.* Exhalar o tirar l'alè. *2. v. intr.* Respirar.

alentir *v. tr.* Fer més lent. A. *la marxa.*
SIN. Frenar, retardar.

aleró *m* Part articulada maniobrabla de l'ala d'un avió.

alerta *1. interj.* Expressió usada per avisar algú d'un perill. *2. adv.* anar a., estar a. Anar, estar, amb vigilància.

alerter *v. tr.* Posar en estat d'alerta.
SIN. Alarmar.

aleshores *adv.* Llavors.

alesiat, -ada *adj.* Esguerrat.

aleta *1. f* Ala petita. *2. f* Nom donat a certes peces sortints enfora a semblança d'una ala petita. *3. f fer l'a. a.* Sol·licitar el colom i altres ocells la femella. *4. p. anal.* Afalagar, festejar. *5. f* Cada un dels apèndixs dels peixos, amb funció de timó.

aletejar *v. intr.* Moure els ocells les ales.

alevi, -ina *1. adj. m i f* Esportista d'edat entre nou i onze anys. *2. m* Peix durant els primers estadis de la seva vida.

alexandri, -ina *1. adj.* Relatiu a Alexandre el Gran o a Alexandria. *2. m vers a.* Format per dos hemistiquis que, segons la mètrica catalana, és de 12 síl·labes, i de 14 segons la castellana.

alfa *1. f* Nom de la primera lletra de l'alfabet grec. *2. f l'a. i l'omega.* El principi i la fi.

alfabet, -a *1. m* Conjunt de les lletres emprades en l'escriptura d'un llenguatge. *2. adj. i m i f* Persona que sap de llegir i d'escriure.
FAM. Alfabètic, -a, alfabetització, alfabetitzar, analfabet, -a*.
SIN. 1. Abecé, abecedari.

alfabetitzar *1. v. tr.* Posar per ordre alfabètic. *2. v. tr.* Ensenyar de llegir i d'escriure.

alfàbia *f* Gerra, tenalla, barral.

alfabrega *f* Planta herbàcia molt olorosa, de fulles enteres i flors blanques o rosades.
FAM. Alfabreguera.

alfac *m* Banc de terra que es forma a la desembocadura d'un riu.
SIN. Barbada.

alfals *m* Planta herbàcia d'arrel llenyosa i fonda que s'empra com a aliment del bestiar gros.
FAM. Alfalsar.
SIN. Melga, melgò, userda.

alfange *m* Sabre corbat, sovint curt.

alfarrassar *v. tr.* Avaluar a ull la quantitat o vàlua d'alguna cosa.

alferes *m* Oficial que portava la bandera.

alfil *m* Cadascuna de les 4 peces del joc d'escacs situades al costat del rei i la reina.

alforja *f* Sac que forma dues bosses.
FAM. Alforger, -a.
SIN. Beaces.

alga *f* Grup de plantes, generalment aquàtiques, amb coloracions diverses.
FAM. Alguer.

àlgebra *f* Part de la matemàtica que comprèn l'estudi de determinats elements, dels quals no és precisada la natura.
FAM. Algebraic, -a, algèbric, -a.

algeps *m* Guix.
FAM. Algepser, -a.

algeri, -ina *adj.* D'Alger.

algeria, -ana *adj.* D'Algèria.

àlgid, -a *1. adj.* Dit d'una malaltia que va acompanyada d'un refredament del cos amb sensació de fred. *2. adj.* Impròpiament dit del període més greu d'una malaltia. *3. adj.* Moment de màxima importància d'un decurs.
FAM. Algidesa, algiditat.

algorisme *m* Conjunt ordenat d'operacions sistemàtiques que permet fer un càlcul i trobar la solució d'un tipus de problemes.

algú *pron.* Una persona qualsevol indeterminada.

algun, -a *1. adj.* Denota un nombre indeterminat de persones o coses. *2. adj.* Ni poc ni molt. *3. loc. pron.* alguna cosa. *En això hi ha a. cosa de veritat.*
SIN. 1. Qualcú, qualcun, -una, qualque.

alguerès, -esa *1. adj.* De l'Alguer. *2. m* Dialecte català parlat a l'Alguer, ciutat de Sardanya.

algutzir *1. m* Oficial inferior de justícia. *2. m* Oficial municipal inferior.

aliança *1. f* Acció d'aliar-se dos o més pobles. *2. f* Anell de casament.
SIN. 1. Coalició, confederació, lliga.

aliar *1. v. tr.* Combinar, unir. *2. v. tr.* Formar un aliatge.

Acceptacions ordenades amb números

22

Capçalera de la pàgina dreta: última entrada de la pàgina

Categoria gramatical, en aquest cas, adjectiu.

Sinònims

Exemple d'ús

Alfabeta vertical: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z

allegro

FAM. Ali, aliança, aliat, -ada, aliatge.
SIN. 1. Associar. 2. Amalgamar.

aliatge *m* Substància metàl·lica composta de més d'un element.
SIN. Amalgama.

alicates *f pl.* Petites estenalles.

aliè, -ena *1. (adj.)* D'altri. *2. adj.* Estrany.
FAM. Alienació, alienar, alienat, -ada.

alienació *1. f* Acció d'alienar. *2. f* Situació d'una persona que viu supeditada a una sèrie de normes i relacions socials en benefici d'altres i les considera normals. *3. f a. mental.* Malaltia mental, mania.
SIN. 3. Aberració.

alienar *1. v. tr.* Fer passar a altri la propietat d'alguna cosa. *2. v. tr.* Fer perdre el seny, la raó.
SIN. 1. Cedir, donar, transferir, traspasar. 2. Embogir, trastocar.

àlies *1. adv.* Per altre nom. *2. m* Sobrenom.
SIN. 2. Malnom, motiu.

alifer, -a *adj.* Alat, proveït d'ales.

àliga *f* Àguila.

aliger, -a *1. adj.* Alat. *2. adj.* Ràpid, lleuger.

aligó *m* Poll de l'àguila, aguilió.

aligot *1. m* Gènere d'ocells de rapinya, de cua curta en forma de ventall. *2. m* Dit d'una persona alta i desmarxada.
SIN. 1. Miloca.

alimara *f* Foguera.

aliment *m* Substància que proporciona als éssers vius energia.
FAM. Alimentació, alimentar, alimentari, -ària, alimentós, -osa, alimentador, -a.
SIN. Comestible, menjar, pàbul, pastura.

alineació *1. f* Acció d'alinear. *2. f* En política internacional, acció d'alinear-se amb un gran bloc.
SIN. 1. Afilament, arrencament.

alineament *m* Alineació.

alinear *v. tr.* Posar en línia recta.
SIN. Afilerar, arrencar.

aliquanta *f* Cada una de les parts que no poden ser contingudes exactament en un tot. *2 és una part a. de 7.*

aliquota *adj.* i *f* Fracció d'un tot que hi és continguda un nombre exacte de vegades. *4 és una part a. de 8.*

aliret *1. m* Xiscle, esgarip. *2. m* Crit de pollí.

alís, -isa *adj.* Dit del pa sense llevat.
SIN. Àzim.

alis *m pl.* Vents que bufen del nord-est a l'hemisferi boreal, i del sud-est, a l'austral.

aljama *1. f* Nom que donaven els moros a les llengües romàniques. *2. f* Escrit en una llengüa romànica i en caràcters hebreus o àrabs.

aljub *m* Dipòsit ample i de poca fondària.
SIN. Xup.

all *m* Planta amb un bulb, blanc i d'olor molt forta, usat com a condiment.
FAM. Allada, aller.

allà *1. adv.* En aquell lloc. *2. adv. d'ací i d'a.* De totes bandes. *3. adv. d'ací d'a.* D'un costat a l'altre. *4. adv.* Indica un temps al voltant del moment designat. *Vine a. a les set.* *5. adv. o prep. a. dalt.* A un lloc més alt que aquest. *6. adv. o prep. a. baix.* A un lloc més baix que aquest.

allada *f* Picada, salsa d'alls.

allarg *1. m* Acció d'allargar. *2. m* donar allarg. Retardar l'execució d'una cosa.
SIN. 2. Donar allargues.

allargar *1. v. tr.* Fer més llarg. *2. v. tr.* Augmentar el sou, els honoraris, etc. *3. v. tr.* Donar un objecte al qual és a certa distància. *4. v. pron.* Ser profiix.

FAM. Allarg, allargassar, allargat, -ada, allargues.
SIN. 1. Allargassar, durar, estirar, perllongar, prolongar, prorrogar.

allargassar *v. tr.* Allargar excessivament.

allargues *1. f pl.* Roba sobrant d'una peça de vestir que es deixa sense tallar a fi de poder-la allargar. *2. f pl.* donar a. Donar allargs.

allau *f* Massa de neu que es desprèn i es precipita muntanya avall amb violència.
SIN. Llau.

al·legació *f* Al·legat.

al·legar *v. tr.* Donar com a raó o argument.
FAM. Al·legació, al·legat, llei*.
SIN. Adduir, aportar, pretextar.

al·legat *m* Exposició de les raons en què es fonamenta alguna cosa.

al·legoria *1. f* Allò que representa una cosa, per semblança suggestiva. *2. f* Representació metafòrica d'idees a través de figures o temes plàstics.
FAM. Al·legòric, -a, al·legorisme, al·legoritzar, altre, -a*.

allegro *m* Fragment musical moderadament ràpid.
FAM. Alegre*.

Locució o frase feta

Família de paraules

23